

ΠΡΟΞΕΝΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΞΕΝΕΙΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΝΗΣΟΥΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Κυνάμει τῶν προνομίων, ἅτινα παρείχον αἱ διομολογήσεις (capitulations), ἐπὶ Τουρκοκρατίας διωρίζοντο πρόξενοι καὶ προξενικοὶ πράκτορες καὶ εἰς μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα τὰ κράτη, ἅτινα οἱ πρόξενοι οὗτοι ἀντεπροσώπευον, δὲν εἶχον οὔτε ὁμοειθεῖς ὑπηκόους, οὔτε συμφέροντα ἐμπορικά. Ἔτσι εἰς προκρίτους τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, ἀπολαύοντας εὐπορίας τινὸς καὶ συνήθως μὴ στερουμένους σχετικῆς τινος μορφώσεως, ἐπετρέπετο νὰ δέχωνται τὸν τίτλον τοῦ προξένου τῆς Βενετίας ἢ τῆς Γαλλίας, ἀργότερα δὲ τῆς Ῥωσσίας, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Σουηδίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Δανίας καὶ ἄλλων ἔτι δυνάμεων. Καὶ αὐτὴ ἡ μικρὰ δημοκρατία τῆς Ῥαγούζας εἶχε διορίσει εἰς τινὰς λιμένας προξένους¹.

Οἱ πλουσιώτεροι κάτοικοι τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου διὰ νὰ ἔχουν τὰ ἐκ τῶν διομολογήσεων ἀπορρέοντα προνόμια, ἐν ἑκ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ καταθλι-

¹ Περὶ βλ. P. Arminjon, Étrangers et protégés dans l'empire ottomane, Paris 1903, σ. 60 κ. ε.

πικουῦ φόρου τοῦ χαραιζίου, καὶ μάλιστα διὰ τὰ προστατεύονται ἀπὸ τῶν συχνοτάτων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πειρατικῶν ἐπιδρομῶν, ἐπεζήτησαν νὰ διορισθοῦν πρόξενοι μίᾳ ἐκ τῶν προμνησθεισῶν δυνάμεων. Ἦτο δὲ πάντοτε τὸ ἀξίωμα τοῦ προξένου μία ἐγγύησις κατὰ τῶν αὐθαιρεσιῶν καὶ λοιπῶν συνήθων τότε βιαιοπραγιῶν τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν, καίτοι ἔχομεν καὶ ἀντίθετα παραδείγματα, καθ' ἃ οἱ πρόξενοι δὲν ἔμενον πάντοτε ὑπὸ τῶν Τούρκων ἀπρόσβλητοι. Τοῦλάχιστον ὁ Τζάνουμ Χόντζας, καπουδὰν πασᾶς κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, διέταξε νὰ κρεμάσουν ἓνα πρόξενον τῆς Ὀλλανδίας.

Ἡ θέσις τοῦ προξένου ἱκανοποιεῖ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν ματαιοφροσύνην, ἣ ὁποία ἐπεπόλαζε μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς δουλείας. Ὁ Πουκεβίλ λέγει περὶ ἐνὸς Ἑλληνος διατελοῦντος προξένου πολλῶν κρατῶν ἐν Ναυπλίῳ, ὅτι ἐξέτεινε τοὺς τόδας του διὰ τὰ ἰδῆ ὁ Πουκεβίλ τὰ μαροκινὰ κίτρινα σανδάλιά του, δεῖγμα τῆς διὰ τοῦ προξενικοῦ ἀξιώματος ἀπελευλερώσεώς του ἀπὸ τὸν ἡραγιαδισμόν.

Οἱ λαμβάνοντες τὸ προξενικὸν ἀξίωμα δὲν ἐγνώριζον πνήθως ἄλλην τινὰ γλῶσσαν παρὰ τὴν ἰταλικήν, τὴν ὁποίαν ὅτε ὠμίλουν ἔνιοι ἐκ τῶν προκρίτων, διδασκόμενοι αὐτὴν ὑπὸ τῶν εἰς τὰς νήσους δυτικῶν ἱερέων. Καὶ ἀναφέρονται ἰέν τινες τῶν Ἑλλήνων τούτων προξένων ὡς ἔχοντες ἱκανὴν ἰόρφωσιν, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν ἐλάχιστοι, οἱ πλεῖστοι δ' ἐξ αὐτῶν ἰναμφιβόλως δὲν εἶχον τὴν προσωπικὴν ἀξίαν ἴσην πρὸς τὸ ἀξίωμα, τὸ ὁποῖον ἀνελάμβανον. Οἱ δὲ περισσότεροι Ἑυρωπαῖοι, οἱ ἐπισκεφθέντες κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τὴν Ἑλλάδα, ὁμιλοῦν μετὰ χλεύης περὶ αὐτῶν.

Ἐν γένει οἱ πρόξενοι οὗτοι παριστάνονται, καὶ εὐλόγως κατὰ τὸ πλεῖστον, ὡς ἀπλοῖκοι καὶ ἀμαθεῖς. Τοιοῦτοι μάλιστα ἦσαν οἱ τῶν μικρῶν λιμένων καὶ τῶν ἀσήμων νήσων. Τόση λ. χ. ἦτο ἡ ἀμάθεια τοῦ ἐν Σύμῃ κατὰ τὸ 1815 ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας, ὥστε ἐνῶ ἦτο ἀνεγνωρισμένος ὡς τοιοῦτος καὶ εἶχε περὶ τούτου πατένταν ἀπὸ τὸν ἐν Σμύρῃ

γενικὸν πρόξενον τῆς Ἀγγλίας ἐπλήρωσε μὲν ταῦτα χαράττι ἀδιαμαρτυρήτως¹.

Πολλοὶ τῶν τοιούτων εἰς τὰς μικρὰς νήσους προξένων εὐκολον εἶνε νὰ ἐννοηθῆ, ὅτι καὶ γλισχρότητα καὶ φιλοκέρδειαν ἐπεδείκνυον ἀνάρμοστον πρὸς τὸ ἀξίωμα των. Μὴ θέλοντες δὲ νὰ ἀφήσουν τὴν εὐκαιρίαν τῆς παρουσίας τοῦ ξένου ἀνεκμετάλλευτον, ἐπώλουν εἰς αὐτὸν ὅσα κατώρθονον νὰ τὸν πείσουν νὰ ἀγοράσῃ ἢ ὅσα εἶχον ἐπίτηδες ἐτοιμάσει καὶ εἶχον πρόχειρα πρὸς πώλησιν. Ὁ δ' ἐν Σύρω πρόξενος τῆς Ἀγγλίας Βιτάλης εἶχεν οἰκοδομήσει οἰκίαν πρὸς κερδοσκοπίαν. Σκοπὸν δηλαδὴ εἶχε νὰ ἐνοικιάζῃ τὰ δωμάτια τῆς εἰς Ἀγγλους λόρδους περιηγουμένους τὴν Ἑλλάδα, ἐπισκεπτομένους δὲ καὶ τὴν Σῦρον.

Ὁ Βαρθόλδου λέγει, ὅτι οἱ Ἕλληνες, ἀφοῦ ἀπαξ ἐγένοντο ἐκ κενοδοξίας πρόξενοι εἰς μικρὸν τινα λιμένα ἢ ἄσημον νῆσον, δὲν ἔθετον πλέον ὄρια εἰς τὴν ματαιοφροσύνην των· ὅτι μία σημαία ἐκυμάτιζε διαρκῶς ἐνώπιον τῆς οἰκίας των καὶ τὴν καθίστα ἀπαραβίαστον, ὅτι ἐν Πάτραις ὑπῆρχέ τις, ὅστις διετέλει συγχρόνως πρόξενος ὀκτὼ κρατῶν, ὅτι οὗτος ἐφόρει πάντοτε ἐπίσημον περιβολὴν, μετήλλαζεν ὅμως καθ' ἑκάστην στολὴν καὶ προετίμα τὴν ἰσπανικὴν, διότι ἦτο λαμπροτέρα· ὅτι εἰς τὴν Κῶ ὑποπρόξενος τῆς Πρωσσίας ἦτο Ἕλλην κακοενδεδυμένος, τὸν ὁποῖον ἐπεσκέφθη εἰς τὸ σπίτι του, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἐπέμενε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ, ἐκεῖ δὲ ἐζήτησεν ὁ ὑποπρόξενος νὰ ἀγοράσουν κεράσια ζαχαρόπηκτα ἀντὶ τινων γροσίων· ὅτι ὁ ὑποπρόξενος ἐξετέλει χρέη ὑπηρέτου ἐνῶ ἔτρωγον οἱ δύο ξένοι· ὅτι ὁ ὑποπρόξενος ἐφλεβοτόμει καὶ ὅτι, ὅταν ἔφυγεν ὁ Βαρθόλδου ἀπὸ τὴν Κῶ, ὁ ὑποπρόξενος ἐκράτει τὸ φανάρι καὶ τοῦ ἔφεγγεν εἰς τὸν δρόμον προπορευόμενος, ἕως ὅτου ἐπιβιβασθῆ εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ, εὐχαριστηθεὶς πολὺ διότι ἔλαβεν ὀλίγα γρόσια ὡς φιλοδώρημα².

¹ W. Turner, Journal of a tour in the Levant, London 1820, τ. Γ', σ. 18 κ. ε. — Π. Κονιογιάννης, ἔνθ. ἄν.

² I. Bartholdy, τ. Β', σ. 49 κ. ε.

Μὲ σαρκασμὸν δὲ ὁμιλοῦν οἱ ξένοι καὶ περὶ τῶν στολῶν, τὰς ὁποίας περιεβάλλοντο οἱ πρόξενοι ῥαγιαῖδες εἰς ἐπισήμους παρουσιάσεις. Εἶδομεν ἀνωτέρω τί λέγει ὁ Βαρθόλδου περὶ τοῦ προξένου τῶν Πατρῶν. Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι δὲν εἶνε ἐπιεικέστεροι εἰς τὰς ἐκφράσεις των ἀπὸ τὸν Βαρθόλδου. Ἐπὶ παραδείγματι ὁ Swan, ὁ ὁποῖος ἐταξείδευσεν εἰς τὴν Τήνον τὸ 1825, διηγεῖται ὅτι ὁ εἰς τὴν νῆσον ταύτην πρόξενος τῆς Ἀγγλίας, ὁ ὁποῖος ἀνῆλθεν εἰς τὸ πλοῖον διὰ νὰ τοὺς χαιρετίσῃ, ἔφερεν Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ στολὴν, ὅτι εἰς ἐκάστην του πτέρναν εἶχεν ἀπὸ δύο πτερνιστήρας ὄρειχαλκίλους, ὅτι ἕνας ἀστὴρ ἐκρέματο ἀπὸ τὴν κομβιοδόχην του, ὅτι ἀνθρώπου ὀφθαλμὸς οὐδέποτε εἶδε τοιοῦτον γελοῖον ὑποκείμενον¹. Ὅτε δὲ τὸ 1836 ὁ βασιλεὺς Ὀθων ἐπεσκέφθη τὴν Μῆλον, ἐγένετο δεκτὸς ἀπὸ ὀλόκληρον τὸ προξενικὸν σῶμα τῆς νήσου. Καὶ οἱ πρόξενοι ἔφερον τριγωνικοὺς πῖλους καὶ διαποικίλους στολάς. Αἱ στολαὶ ὅμως ἦσαν οἰκτραὶ τὴν ὄψιν. Μάλιστα οἱ Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ πλοίου, τοῦ ὁποίου ἐπέβαιναν ὁ Ὀθων, ἰσχυρίζοντο ὅτι ἡ στολὴ τοῦ προξένου των ἀνήρχετο μέχρι τῶν ἡμερῶν τῆς βασιλείσης Ἀννης (1702 - 1714), ὅτι τοῦλάχιστον ἦτο σύγχρονος μὲ τὴν ἀνάβασιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ οἴκου τοῦ Ἀννοβέρου, ὅτι δὲ ἔκτοτε ἐκληρονομεῖτο ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν².

Τοιαῦται περίπου εἶνε αἱ ἐντυπώσεις καὶ γνῶμαι περὶ τῶν ἐπὶ Τουρκοκρατίας καὶ ὀλίγον κατόπιν Ἑλλήνων προξένων, τὰς ὁποίας ἔχουσι καὶ ἄλλοι γνωρίσαντες αὐτοὺς σύγχρονοὶ των Εὐρωπαῖοι. Οὐδ' ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οὗτοι, ὅχι βέβαια ὅλοι, δὲν ἴσταντο εἰς τὸ ὕψος τοῦ ἀξιωματῶν των, ὅτι δὲ ἰκανὴ δόσις κενοδοξίας καὶ ἰδιοτελείας, μέχρις εὐτελείας πολλάκις φθάνουσα, τοὺς διέκρινεν.

Ἄλλ' ὅμως πρὸς ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν πραγμάτων δίκαιον εἶνε νὰ ληφθῇ πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι τῶν Ἑλλήνων τούτων προξενικῶν ὑπαλλήλων ἡ ἐκλογή δὲν ἀπησχόλει, φαί-

¹ Swan, B'. 61.

² L. Ross, Wanderungen in Griechenland im Gefolge des Königs Otto und der Königin Amalie. Halle 1851, τ. Α'. σ. 122-3.

νεται, πολὺ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις καὶ τοὺς γενικοὺς προξένους, οἱ ὅποιοι ἦσαν οἱ ἄμεσοι προϊστάμενοί των. Ἦρκει δὲ ἡ πληρωμὴ χρηματικῶν τινος ποσοῦ, ἡ ὁποία ἦτο ἀπαραίτητος, καὶ ἐγένετο κανεὶς πρόξενος. Ἀκριβῶς δέ, διότι ἡ ἀπόκτησις τοῦ προξενικοῦ ἀξιώματος ἐπετυγχάνετο μὲ χρήματα μόνον, ἡ ἀνεπάρκεια, ἡ ἀνικανότης, ἡ εὐτέλεια καὶ ἡ ἀναξιοπρέπεια τῶν διοριζομένων δὲν ἔπρεπε νὰ κάμνη τόσην ἐντύπωσιν.

Οἱ πρόξενοι διωρίζοντο συνήθως ἀπὸ τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβεις. Οἱ Γάλλοι πρόξενοι τῆς Χίου, Νάξου καὶ Μήλου εἶχον γράμματα προστασίας (lettres-patentes) ἀπὸ τὸν βασιλέα, οἱ τῆς Ῥόδου, Μιτυλήνης, Σάμου, Εὐβοίας, Ἀνδρου, Σύρας, Σαντορίνης, Σίφνου, Κῶ καὶ Ἰου ἐλάμβανον τὴν ἐντολὴν ἀπὸ τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυν.

Ἄλλ' ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι, οἱ ὅποιοι οἰκειοποιοῦντο τὸ ἀξίωμα τοῦ προξένου χωρὶς νὰ ἔχουν ὡς πρὸς τοῦτο κανένα δικαίωμα. Ἔτσι παρουσιάσθη κατὰ τὸ 1807 ὡς γενικὸς πρόξενος τῆς Ῥωσσίας εἰς τὰς Κυκλάδας καὶ εἰς τὸ Αἰγαῖον ὁ ἐξ Ἰθάκης Γεώργιος Βρειός, ὅστις ἐπὶ ἔτη ἐξετέλει προξενικὰ καθήκοντα τῆς Ῥωσσίας χωρὶς νὰ ἔχη καμμίαν πρὸς τοῦτο ἐντολήν. Ἀμαθής, ἀλλ' ἔχων εὐροίαν λόγου καὶ τόλμην, κενόδοξος δὲ καὶ φίλαυτος ἐξέλεξεν ὡς ἔδραν του διὰ τὸ ἀξίωμα γενικοῦ προξένου τῆς Ῥωσσίας, εἰς ὃ προεχείρισεν ἑαυτόν, τὴν Τήνον. Εἶχε δὲ προηγουμένως ὁ τυχοδιώκτης οὗτος ὑπηρετήσῃ εἰς τὸν Ῥωστικὸν στρατὸν, ἔνθα εἶχε κατορθώσει νὰ λάβῃ βαθμὸν ὑποχιλιάρχου. Διὸ καὶ ὑπεγράφετο «*Υποχιλιάρχος καὶ Γενικὸς Ὑπατος Αἰγαίου Πελάγους*».

Ἡ πρώτη του φροντίς ἅμα ὡς ἔκαμε τὴν ἐμφάνισίν του εἰς τὴν Τήνον ὡς Γενικοῦ Προξένου τῆς Ῥωσσίας ἦτο νὰ κατασκευάσῃ ἰδίᾳ δαπάνῃ μεγαλοπρεπῆ θρόνον ἀπέναντι τοῦ ἀρχιερατικοῦ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἔνθα ἐκκλησιάζετο τακτικῶς, ἐθάμβωνε δὲ τοὺς πτωχοὺς Τηνίους διὰ μεγαλοπρεποῦς ἐπιδείξεως καὶ διὰ τῶν γενναίων φιλοδωρημάτων του εἰς τὸν κλήρον καὶ τὸν ὄχλον, καθότι εἰς μὲν

τοὺς δίσκους τοὺς κατὰ τὴν συνήθειαν περιφερομένους ἐντὸς τοῦ ναοῦ πρὸς συλλογὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ ἱερέως, τοῦ ναοῦ κλπ. προσέφερον ἀνὰ ἓν γρόσιον εἰς ἕκαστον, ἐνῶ οἱ Τήνιοι προσέφερον ἕκαστος ἀνὰ ἓνα παρᾶν, εἰς δὲ τὸν ὑπὲρ τοῦ ἀρχιερέως δίσκον, δις τοῦ ἔτους, κατὰ τὰ Θεοφάνεια καὶ τὸ Πάσχα περιφερόμενον, ἔρριπτε μεθ' ὀρμῆς καὶ διὰ μιᾶς δέκα ἢ δώδεκα ἀργυρᾶ τούρκικὰ νομίσματα ἐκ τῶν βαρυτέρων, ὥστε ὁ κρατῶν τὸν δίσκον ἐπίτροπος τοῦ ναοῦ, ἂν δὲν προσεῖχεν, ἐκινδύνευε νὰ τοῦ πέσῃ ὁ δίσκος ἀπὸ τὰς χεῖρας.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐστέκετο ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον αὐτῆς καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσεκύνει, μὲ βαθὺν σεβασμὸν προσευχόμενος καὶ σταυροκοπούμενος, ἔπειτα διηυθύνετο πρὸς τὸν ἀρχιερέα, ἠσπάζετο εὐλαβῶς τὴν χεῖρά του καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὸν θρόνον του, ἀπευθύνων ἐκεῖθεν δεξιᾶ καὶ ἀριστερᾶ χαιρετισμὸν πρὸς τοὺς προεστῶτας. Εἰς δὲ ὑψηλοῦ ἀναστήματος ὑπηρετίης του, φέρων στρατιωτικὴν στολὴν καὶ μακρὰν σπάθην, ὅστις τὸν παρηκολούθει πάντοτε ὡς σωματοφύλαξ, ἐστέκετο εἰς τὸ μέσον τοῦ ναοῦ ὡς ἄγαλμα ἀκίνητον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς λειτουργίας. Κατὰ πᾶσαν δὲ τελετὴν ὁ πρόξενος οὗτος ἔφερε τὰ μετὰ τὸν ἀρχιερέα πρωτεῖα.

Ἔτσι ἐπέσυρε τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἀφελοῦς Τηνιακοῦ λαοῦ. Ἄνεμιγνύετο δὲ εἰς πᾶσαν πολιτικὴν τοῦ τόπου ὑπόθεσιν κρύφα, ἀναφανδὸν δὲ καὶ ἐπισήμως ὁσάκις ἠδύνατο νὰ ἐξεύρη εὐλογοφανῆ τινα πρόφασιν δυναμένην νὰ νομιμοποιήσῃ ὁπωσοῦν τὴν ἐπέμβασίν του, δημιουργῶν οὕτω ἱπερισκέπτως διάφορα ἐπεισόδια. Προκαλέσας δ' ἀτόπους κηνὰς διὰ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς εἰς Ῥωσίαν καταστροφῆς τοῦ Ναπολέοντος μεθυσθέντος ὄχλου, ζητήσαντος νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς πρὸς τὴν Γαλλίαν συμπαθοῦντας φράγκους κατοίκους τῆς Τήνου ὅπως ζητωκραυγᾶσωσιν ἄκοντες ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρου, καὶ εἰς ἄλλην περίστασιν τιμωρήσας διὰ ῥαπισμάτων καὶ προσωποκρατίσεως τὸν ἐκ τῶν προκρίτων τῆς Τήνου Δρόσον Σιγάλαν, μεταβάντα πρὸς φιλικὴν ἐπίσκεψίν του, ἐπὶ

τῷ λόγῳ ὅτι οὗτος ἄλλοτε δὲν ἔστερξε νὰ ἐκτελέσῃ σύστασιν του ἐπὶ τινος ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως, ἦλθεν εἰς ῥῆξιν πρὸς τὸν Τούρκον ἀγᾶν τῆς νήσου, ὅστις ἐν τέλει ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὰ ἐκτελεστήριά του ὅπως τὸν ἀναγνωρίσῃ ὡς πρόξενον· ἀλλ' οὗτος δὲν εἶχεν, ὡς μὴ λαβὼν ποτὲ τοιαῦτα¹. Ἔτσι ὁ Βρετὸς ἀπληγάθῃ ἀδόξως, διωρίσθη δ' ἀντικαταστάτης του πρόξενος ὁ ἐπίσης ἐξ Ἰθιάκης Γρηγόριος Καρδαμίτσης, πρῶην ὑπάλληλος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ῥωσικῆς πρεσβείας. Ἦτο δὲ οὗτος υἱὸς τοῦ Ἀθανασίου Καρδαμίτση, ὁ ὁποῖος ἐχρημάτισε γραμματεὺς τοῦ Λάμπρου Κατσώνη τὸ 1790.

Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Βρετοῦ ἐν Τήνῳ τὸ 1763 ἐκάλει ἐάντων πρόξενον τῆς Ἀγγλίας ὁ Δομένιος Ἀλιπράντης. Δὲν ἀνεγνωρίζετο ὅμως τὸ ἀξίωμα του τοῦτο παρ' ὄλων ἀδιαφιλονικίτως, καθ' ὅσον οὗτος ἔστερεῖτο ἐπισήμου πατέντας περὶ τοῦ διορισμοῦ του.

Ἀντιθέτως πρὸς τοὺς Γάλλους οἱ Ἀγγλοὶ δὲν ἔδιδον καὶ πολλὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν προξένων των. Ἐχρησιμοποιοῦν δὲ ὡς τοιούτους, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα εὐρωπαϊκὰ κράτη, Ἕλληνας προκρίτους λίαν ἀμφιβόλου μορφώσεως καὶ ἀξιοπρεπείας ἢ ἀσήμους ἐμπόρους, οἱ ὁποῖοι ὡς πρόξενοι εἶχον ἢ κανένα ἢ ἐλάχιστον μισθόν. Ἔτσι ὁ ἐν Χίῳ κατὰ τὸ 1809 ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας μόλις εἶχεν ἐκ τῆς προξενικῆς του θέσεως ἐτησίαν πρόσοδον 12 λιρῶν, ἐνῶ ὁ τῆς Γαλλίας εἰσέπραττεν 500-600 λίρας. Οἱ τῆς Γαλλίας πρόξενοι ὄχι μόνον ἔζων ἀξιοπρεπῶς, ἀλλ' εἶχον καὶ ἐλευθερίαν ἐνεργείας. Ὁ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆ Τουρκοκρατίας ἐν Ἀθήναις πρόξενος τῆς Γαλλίας Φωβέ εἶχεν ὡς μισθὸν 6,000 γρόσια, ἰσοδυναμοῦντα τότε πρὸς φράγκα χρυσᾶ, εἶχε δὲ καὶ ἐπιχορήγησιν δι' ἔξοδα παραστάσεως καὶ τὸν διερμηνέα τοῦ προξενείου του ἄλλας 3,800 γροσίων. Αἱ τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἐδείκνυον σεβασμὸν πρὸς αὐτόν. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀποδώσῃ ἐπίσκεψιν

¹ Δρόσου Ν. Δρόσου, Ἱστορία Τήνου ἀπὸ τῆς Ε' Σταυροφορίας μέχρι 1821, ἐν Ἀθήναις 1870, σ. 220 κ. ἑ.

εἰς τὸν Τούρκον διοικητὴν ἀπέστειλε πρῶτον ἔδραν ἵνα ἐπ' αὐτῆς καθίσῃ καὶ ἔτσι ἀποφύγῃ τὰ μεντέρια τῶν Τούρκων. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον, ἐπιλέγει ὁ ἀναφέρων ταῦτα Τέρνερ, γραμματεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγγλικῆς πρεσβείας καὶ περιηγηθεὶς τὰς ἑλληνικὰς χώρας περὶ τὸ 1815, συγγράψας δὲ πολυτιμώτατον διὰ τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας μᾶς μεταδίδει περιηγητικὸν βιβλίον. Διότι μόνον ὅταν τηρῇ τις τὴν ἐθιμοτυπίαν καὶ τὰ προνόμιά του ἀκριβέστατα ἐξασφαλίζει τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν βαρβάρων. Οἱ πρόξενοί μας ὅμως, προσθέτει ὁ Τέρνερ, τοῦναντίον εἶνε ὅλοι ῥαγιαδες. Ἐπειδὴ δὲ δὲν πληρώνονται, εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ ἐκθέτουν τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς θέσεώς των. Τρέμουν δὲ πρὸ τῆς αὐθαδεΐας τῶν Τούρκων, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ ὄφειλον νὰ περιορίζουν, καὶ ἐπομένως περιφρονοῦνται μὲν ὑπ' αὐτῶν, δὲν ἔχουν δὲ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν συμπολιτῶν των.

Καὶ προχωρῶν ὁ Τέρνερ συνίστα εἰς τὴν ἀγγλικὴν κυβέρνησιν νὰ μιμηθῇ τὴν γαλλικὴν, ἣ ὁποία διώριζεν εἰς ὅλους σχεδὸν τοὺς λιμένας τῆς Ἀνατολῆς Γάλλον ἢ τοῦλάχιστον Εὐρωπαῖον πρόξενον, τακτικὰ πληρωνόμενον, περιστοιχιζόμενον δὲ ὑπὸ διερμηνέως καὶ γιαντισαύρου.

Εἰδικῶς περὶ τῶν κατὰ τὰς νήσους διαφόρων ἐπὶ Τουρκοκρατίας προξένων ἔχομεν τὰς ἑξῆς πληροφορίας:

Ἡ πρώτη μνεΐα προξένου τῆς Γαλλίας ἐν Ἄνδρῳ ἀνάγεται εἰς τὸ ἔτος 1675. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μνημονεύεται ὡς πρόξενος τῶν Γάλλων ἐν Ἄνδρῳ καὶ Σύρῳ ὁ Ἰωάννης Ἀνσέλμος.

Ὁ Τουρνεφόρ, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τὴν Ἄνδρον τὸ 1700, ἀναφέρει ὅτι ὁ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἄνδρῳ ἦκουε τὴν λειτουργίαν εἰς τὸ φραγκικὸν παρεκκλήσιον τῶν ἀδελφῶν Δελλαγραμμάτικα, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς νήσου καὶ σφόδρα ζηλωτῶν τῆς λατινικῆς ἐκκλησίας¹. Ἄλλ' ὁ διάσημος Γάλλος περιηγητὴς δὲν

¹ Tournefort, Relation d'un voyage du Levant, τ. Α', σ. 134.

ἀναφέρει τὸ ὄνομα τοῦ προξένου τούτου, οὐδὲ παρέχει ἄλλην τινὰ περὶ αὐτοῦ πληροφορίαν. Πάντως οὗτος δὲν ἦτο Ἕλλην ἐκ τῶν ἰθαγενῶν τῆς νήσου.

Ὁ Πῶλ Λουκάς, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τὴν Ἄνδρον ἔξ. ἔτη μετὰ τὸν Τουρνεφόρ, τὴν 17 αὐγούστου τοῦ 1706, λέγει ὅτι πρόξενος τότε τῆς Γαλλίας ἐν Ἄνδρῳ ἦτο ὁ σιὸρ-Δελλαγραμμάτικας, ὅστις τὸν ὑπεδέχθη λίαν φιλοφρόνως καὶ τοῦ προσέφερεν ἓνα ἔξοχο κρασί, τὸ ὁποῖον τὸν ἐξεκούρασεν ὀλίγον. Σημειωτέον ὅτι ὁ Γάλλος περιηγητὴς ἤρχετο ἀπὸ τὸ Γαύρειον, ὅπου εἶχεν ἀποβιβάσθῃ διανύσας πολὺν καιρὸν καὶ ἐπίπονον διὰ τῶν βουνῶν πορείαν¹.

Καθ' ἃ γράφει ὁ Rey, ὁ κατὰ τὸ ἔτος 1727 πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἄνδρῳ ἦτο ὡσαύτως Ἕλλην². Πιθανῶς νὰ ἦτο ὁ ἴδιος ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν προκρίτων τῆς νήσου, ἀλλ' ἄλλας περὶ αὐτοῦ πληροφορίας δὲν ἔχομεν.

Ἐν ἔτει δὲ 1821, καὶ δὴ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως, πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Ἄνδρῳ ἦτο ὁ βικάριος Πέτρος Ρουγγιέρης. Οὗτος ὀλίγας ἡμέρας πρὶν ἢ ἐπαναστατήσῃ ἡ Ἄνδρος (βλ. *Δ. Π. Πασχάλη*, Ἡ Ἄνδρος στὸ 1821, ἐν Ἀθήνας 1930, σ. 40 κ. ἑ.) εἰδοποιεῖ δι' ἐγγράφου τοῦ τὸν κοιζάμπασην τῆς νήσου Μιχαλάκη Κατσην, ὅτι «παρατηρῶντας τὶς τρέχουσες γενικὲς κινδυνώδεις περιστάσεις τοῦ καιροῦ καὶ χωρὶς νὰ ἔχη σκοπὸν νὰ κάμῃ κανὲν κίνημα, στοχάζεται ἀναγκαῖον... πρὸς διαφένδυσιν καὶ προστασίαν τῆς ἐνδοξῆς νασιόνας τοῦ καὶ τοῦ ἑαυτοῦ νὰ ὑψώσῃ καὶ αὐτὸς τὴν βασιλικὴν ἄρμα καὶ τὴν παντιέραν ὅπως τὰ ἄλλα Κονσολάτα τοῦ Λεβάντε καὶ ὅπως ἔκαμναν καὶ οἱ προκάτοχοί του». Καὶ προσθέτει ἰτέλει: «Ἄν δὲ ὅμως ἔχετε καμμίαν προσταγὴν διὰ νὰ μοῦ τὸ ἐμποδίσετε παρικαλῶ νὰ ἔχω τὴν γραπτὴν ἀπάντησίν σας διὰ νὰ δικαιολογήσω τὸ φέρεσιμόν μου πρὸς τοὺς μεγα-

¹ Paul Lucas, Voyage dans la Grèce, τ. Α', Paris 1712, σ. 286-293.

² Rey, La protection diplomatique et consulaire dans les échelles du Levant et de Barbarie, Paris 1899, σ. 245.

λητέρους μου και να μη με στοχάζονται αδιάφορον και αμελή εις τὰ ἀφορῶντα τὴν τιμὴν και διαφέντεψιν τῆς Νατσιόνας ἢ ἄφρονον (sic) να μη φροντίζω και διὰ τὴν ἰδίαν μου ἀσφάλειαν»¹. Ἦτο δὲ περιδεὴς ὁ Γάλλος πρόξενος, διότι ὁ καταφυγὼν εἰς τὸ προξενεῖόν του ὅπως σωθῆι Τοῦρκος ἀγάς τῆς Ἄνδρου εὐρέθη ἀπηγγονισμένος ἐν αὐτῷ.

Ἡ Βενετία ἀπολέσασα τὴν ἐπὶ τῶν νήσων κυριαρχίαν της διετήρει προξένους ἐν αὐταῖς μέχρι τῆς ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος γενομένης ἐν ἔτει 1797 καταλύσεως τοῦ κράτους της. Ὁ πρῶτος γνωστὸς εἰς ἡμᾶς πρόξενος τῆς Βενετίας ἐν Ἄνδρῳ διωρίσθη ὀλίγον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάκτησιν τῆς Τήνου (7 ἰουνίου 1715). Ὄνομάζετο δὲ οὗτος Παλαιόκαπας και διωρίσθη κατ' ἀρχὰς μὲν πρόξενος τῆς Βενετίας, ὕστερον δὲ και τῆς Αὐστρίας, ἔχων ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του πλὴν τῆς Ἄνδρου και τὰς νήσους Τήνον, Μύκονον και Σῦρον. Ἦτο δὲ ὁ Παλαιόκαπας γόνος ἀρχαίας και ἐπιφανοῦς ἐξ Ἰταλίας οἰκογενείας. ἣτις ἐγκατασταθεῖσα ἐν Τήνῳ ἐξελληνίσθη. (*Δρόσου Ν. Δρόσου*, Ἱστορία τῆς Τήνου ἀπὸ τῆς Ε' Σταυροφορίας... μέχρι τοῦ 1821, ἐν Ἀθήναις 1870, σ. 29).

Τελευτῶντος δὲ τοῦ ΙΗ' αἰῶνος και ὀλίγον πρὸ τῆς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος καταλύσεως τῆς Βενετικῆς Δημοκρατίας πρόξενος τῆς Βενετίας ἐν Ἄνδρῳ ἦτον ὁ Giorgi Resciani. Οὗτος εἶχε σφραγίδα, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐν θυρεῷ εἰκονίζετο ἀντωπὸς ὁ λέων τοῦ Ἁγίου Μάρκου. Ἄλλ' ἢ σφραγίς, λίαν ἀδεξίως εἰργασμένη, δὲν ἔφερεν ἐπιγραφὴν τινά. Τῆς δὲ Αὐστρίας πρόξενος ἐν Ἄνδρῳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Τουρκοκρατίας και ἐπὶ ἐπαναστάσεως ἦτο ὁ Αὐγουστῖνος Δαπόντες, Ἄνδριος, ὅστις ὑπεγράφετο μὲ τὸν τίτλον *Καρικᾶτος τῆς Ἀουστρίας*, συμπεριφερόμενος ἀγερώχως και ζητῶν να ἐπιβάλλῃ τὰς γνώμας του ἐπὶ διαφόρων ὑποθέσεων διὰ τοῦ κύρους τῆς ἰδιότητός του ὡς προξένου.

¹ Τὸ ἔγγραφο, βρῖθον ἀπείρων και ἀπέπτων ἀνορθογραφῶν, ὧν αἱ πλεῖσται παρελείφθησαν, ἀπόκειται παρὰ τῷ γράφοντι.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1812 μέχρι καὶ τοῦ 1841 ὁ ἐκ Μεσαρίας τῆς Ἄνδρου καὶ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς νήσου Γεώργιος Καμπανάκης ἀναφέρεται ἐν διαφόροις ἐγγράφοις ὡς ἀντιπρόξενος τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐν Ἄνδρῳ. Λόγω δὲ τῆς ιδιότητός του ταύτης ὑπήγοντο ὑπ' αὐτὸν πάντα τὰ ὑπὸ ἰόνιον σημαίαν πλοῖα τῆς Ἄνδρου, ἅτινα ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ **μαρτῖνοι** χωρητικότητος κατὰ μέσον ὄρον 150 τόννων. Ἐξ ἐκάστου τοιούτου πλοίου, ὅπερ κατέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἄνδρου, εἰσέπραττε τρία τάλληρα. Κατοικῶν οὗτος ἐν Μεσαρία καὶ ἔχων ἐκεῖ τὴν ἔδραν του ἦτο κοινῶς γνωστὸς ὑπὸ τὸ ὄνομα **Κόνσολος**, τὸ δ' ὑπ' αὐτὸν προξενεῖον ἐτιτλοφορεῖτο **Βρετανικὴ Βασιλικὴ Καντζελλαρία**.

Δὲν ὑπῆρχε βράχος εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὅπου δὲν εὐρίσκετο Ἕλληνας ἐνδεδυμένους τὴν ῥωσικὴν στολὴν τοῦ προξένου. Οἱ πρόξενοι δ' οὗτοι τῆς Ῥωσσίας, ἐπεμβαίνοντες ἀναρμοδίως καὶ εἰς πλεῖστα ζητήματα τῆς ἐσωτερικῆς διοικήσεως, ἐδημιουργοῦν ἐκάστοτε πράγματα εἰς τὰς τοπικὰς τουρκικὰς ἀρχάς. Καὶ πολλάκις ἠξίουσαν μετὰ φορητικότητος ὑπὸ τῆς Πύλης νὰ παύσουν ἢ νὰ διατηρήσουν καθῆδες ἢ ζαμπίτας καὶ ἄλλους τῆς Πύλης λειτουργούς, ὅταν οὗτοι δὲν καθίσταντο ὄργανα τῶν ὀρέξεών των. Προσεπάθουν δὲ παραπλανῶντες τοὺς κατοίκους νὰ καταστήσωσι τούτους προστατευομένους τῆς Ῥωσσίας, ἢ νὰ κατατάξωσιν εἰς τὸν ῥωσικὸν στόλον καὶ ναύτας ἐκ τῶν νήσων καὶ τῶν παραλίων τοῦ Αἰγαίου ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἀυξήσωσι καὶ νὰ ἐδραιώσωσι τὴν ἐν Ἀνατολῇ ῥωσικὴν ἐπιρροήν. Ταῦτα ἐκθέτει διὰ μακρῶν ἢ Πύλη εἰς τὸ κατὰ τῆς Ῥωσσίας μανιφέστον της, ὅπερ ἀπηύθυνε πρὸς τὰς Δυνάμεις τὴν 13-24 Αὐγούστου 1787, δηλαδὴ τὰς παραμονὰς τῆς κηρύξεως τοῦ δευτέρου ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β'. ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου¹.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν

¹ Johann Wilhelm Zinkeisen, Geschichte des osmanischen Reiches, Gotha 1857, τ. Γ', σ. 985.

Ἄνδρω ἦτο ὁ ἐκ τῶν ἀρχόντων τῆς νήσου Λάσκαρης Καίρης. Οὗτος εἶχε παραμείνει ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν Ταγανρόκ τῆς Ῥωσσίας πλησίον μοναχοῦ τινος συγγενοῦς του, ὅστις εἶχε καλέσει αὐτὸν ἐκεῖ ἕξ Ἄνδρου. Λόγῳ δὲ τῆς μακρᾶς ἐν Ῥωσσίᾳ διαμονῆς του ἐγνώριζε νὰ ὁμιλῇ τὴν Ῥωσσοικὴν γλῶσσαν. Ἄλλ' οὗτος ἐπὶ βραχὺ διετέλεσε πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Ἄνδρω, εἴτε διότι ἀπέθανεν, εἴτε διότι ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς νήσου μεταβάς καὶ αὐθις εἰς τὴν Ῥωσσίαν, εἴτε καὶ διότι, κατὰ τινα πληροφοροίαν, παρητήθη οἰκιοθελῶς τοῦ προξενικοῦ τούτου ἀξιώματος, ὅπερ δὲν ἦτο ἀπηλλαγμένον ἐνοχλήσεων καὶ περιπετειῶν λόγῳ τῶν συχνῶν πρὸς τὴν Ῥωσσίαν διενέξεων καὶ προστριβῶν τῆς Τουρκίας. Ἄλλον τινὰ πρόξενον τῆς Ῥωσσίας ἐν Ἄνδρω δὲν γνωρίζομεν.

Ἐν Ἰω πρόξενος τῆς Γαλλίας τὸ 1771 ἦτο ὁ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς νήσου Ἰωσήφ Μπαῶς. Εἰς τὴν ἰδίαν νήσον πρόξενος τῆς Ῥωσσίας καὶ τοῦ βασιλείου τῶν Δύο Σικελιῶν κατὰ τοὺς ἐγγὺς πρὸς τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 χρόνους ὑπῆρξεν ὁ Λούης ἢ Λουάκης Στάης, ὅστις ἐξελέγη τὸ 1823 καὶ πληρεξούσιος εἰς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν πρὸ τῶν κατοίκων Ἰου, Ἀμοργοῦ, Σικίνου καὶ Φολεάνδρου¹.

Ἐν Κέα πρόξενος τῆς Γαλλίας κατὰ τὸ ἔτος 1785 μέχρι τοῦ 1787 ἦτον ὁ Νικόλαος Πάγκαλος, βαρατάριος δὲ καὶ δραγουμᾶνος τῆς Νεαπόλεως ὁ ἀδελφός του Γεώργιος Πάγκαλος, ὁ ὁποῖος ἦτο συγχρόνως καὶ βοεβόδας τῆς νήσου. Ταυτοχρόνως πρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἦτον ὁ ἐξάδελφος τούτων Ἰωσήφ Πάγκαλος καὶ πρόξενος τῆς Βενετίας ὁ γαμβρὸς τοῦ Νικολάου Παγκάλου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρεται². Πάγκαλος ὠνομαζέτο καὶ ὁ ἐν ἔτει 1818 ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας εἰς τὴν ἰδίαν νήσον, καθὼς καὶ ὁ ἐν ἔτει 1811 πρόξενος τῆς Δανίας, καθ' ὃν χρόνον ἐπε-

¹ Βλ. τὸ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην ὑπ' ἀριθ. 4,402 ἀποκείμενον ἔγγραφο.

² Ν. Μ. Δαμαλά, Ἐπιστολαὶ Ἀδαμαντίου Κοραΐ, τ. Α', σ. 186.

σκέφθη τὴν Κέα ὁ Δανὸς ἀρχαιολόγος Peter Oluf Brönsted. Ὁ Πάγκαλος δὲ ὁ ὡς ὑποπρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1818 ἀναφερόμενος ὠμίλει τὴν ἰταλικὴν καὶ εἶχε σπουδάσει ἐν Πίσῃ, εἶχε δ' εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του καὶ καγκελλάριον, ὅστις ἦτο συγχρόνως καὶ πράκτωρ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.

Ὡστε ἡ οἰκογένεια Παγκάλου ἦτο ἡ ἀντιπροσωπεύουσα ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ κράτη εἰς τὴν Κέα. Μὲ κάποιαν δὲ γαλατικὴν χάριν γράφει καὶ ὁ Buchon, ὁ ὁποῖος ἐπεσκέφθη τὴν Κέα τὸ 1841, ὅτι οἱ Πάγκαλοι, ἀνέκαθεν καὶ οἰοῦνται ἐκ κληρονομικότητος καταλαμβάνοντες τὰ προξενικὰ ἀξιώματα τῶν διαφόρων τῆς Εὐρώπης βασιλείων, ἐπρόκειζον τὰ τέκνα των μὲ προξενεῖα, ὅπως οἱ αὐτοκράτορες διένεμον ἐπαρχίας. Καὶ εἰς μὲν τὸ ἓνα ἔδιδον προῖκα τὴν Γαλλίαν, εἰς τὸ ἄλλο τὴν Ἀγγλίαν, εἰς ἓνα ἄλλο τὴν Δανίαν ἢ τὴν Ῥωσσίαν ἢ τὴν Αὐστρίαν¹.

Ὁ Δανὸς ἀρχαιολόγος Brönsted ἀναφέρει καὶ τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους τότε τὰ περισσότερα εὐρωπαϊκὰ κράτη εἶχον εἰς τὴν νῆσον ταύτην διωρισμένους προξένους καὶ προξενικοὺς πράκτορας, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Ἕλληνας ἐντοπίους. Ἡ ἐξαγωγή, λέγει, τῶν προϊόντων τῆς νήσου δὲν ἦτο μεγάλη. Πλεονεκτικὴ ὅμως καὶ ἀσφαλὴς ἦτον ἡ θέσις τοῦ λιμένος. Διὰ τοῦτο ὁ λιμὴν τῆς Κέας, ὁ ὁποῖος ἠδύνατο νὰ περιλάβῃ τὰ μέγιστα πλοῖα καὶ τοὺς μέγιστους στόλους, ἦτο πολυσύχναστος. Ἐστάθμευον δ' ἐκεῖ ὅλα τὰ πλοῖα, τὰ ἐρχόμενα ἀπὸ τὴν Ἀνατολὴν καὶ μεταβαίνοντα εἰς τὰς δυτικὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου καὶ τὰνάπαλιν. Ὅπως δηλαδὴ ἡ Σῦρος κατὰ τοὺς χρόνους μετὰ τὴν ἐπανάστασιν καὶ πρὶν ἀναπτυχθῆ ἀκόμη ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς εἶχεν ἀποβῆ τὸ κέντρον τῶν συγκοινωνιῶν τῆς Εὐρώπης μὲ τὰς χώρας τῆς Ἀνατολῆς, ἀπεστέλλοντο δὲ ἐκεῖ τὰ ἐμπορεύματα τῆς Εὐρώπης καὶ ἀπὸ ἐκεῖ μετεκομίζοντο εἰς τὰς ἐπαρχίας τοῦ βασιλείου, εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Συρίαν αὐτήν,

¹ Alexandre Buchon, Voyage dans l'Eubée, les îles ioniennes et les Cyclades en 1841, Paris 1911, σ. 229 - 238.

ἔτσι καὶ ἡ Κέα ἔνεκα τῆς τοποθεσίας της καὶ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ εὐρυχώρου λιμένος της εἶχε ἀποβῆ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὁ ναυτικὸς σταθμὸς καὶ ἡ ἀποθήκη τοῦ ἐμπορίου τῶν ἐθνῶν τῆς Δύσεως, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστον ἐφρόντιζε νὰ ἔχη καὶ τὸν πρόξενόν του ἐν τῇ νήσῳ.

Ἐν Κιμῶλῳ τῷ 1678 ὑπῆρχε πρόξενος τῆς Ὀλλανδίας, Ἕλλην ἐκ τῶν τῆς νήσου ταύτης, κατὰ τὸ ἴδιον δ' ἔτος ὑπῆρχεν εἰς τὴν αὐτὴν νῆσον καὶ πρόξενος τῆς Γαλλίας, ἐπίσης Ἕλλην ἐκ τῶν ἐπιχωρίων.

Ἐν Κύθνῳ πρόξενος τῆς Γαλλίας τὸ 1700 ἦτον ὁ Γιαννάκης Δελλαγραμμάτικας¹. Τῆς ἰδίας δὲ δυνάμεως πρόξενος εἰς τὴν νῆσον ταύτην διετέλεσε καὶ ὁ Κωνστ. Μάτσας κατὰ τὰ τέλη πιθανώτατα τοῦ ΙΗ' αἰῶνος². Ὑπῆρχε δ' ἐν Κύθνῳ καὶ ἰσπανικὸν ὑποπροξενεῖον.

Ἐν Μιτυλήνῃ τῷ 1816 ὁ Ἕλλην ἱατρὸς Πωγονατώφ, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀποκτήσει τὴν ῥωσικὴν ὑπηκοότητα εἰς τὸ Ταγαρόκ τῆς Ῥωσσίας, ἐνήργει νὰ διορισθῆ πρόξενος τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν πόλιν ταύτην. Ἄλλ' ὁ ἐν Σμύρνη πρόξενος τῆς Ῥωσσίας, παρ' οὗ ἐξηρτᾶτο ὁ διορισμὸς του, τοῦ ἐξήτει πρὸς τοῦτο 3,000 γρόσια³. Ἄγνωστον δὲ εἶνε ἂν ἐπέτυχε τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τέλους ὁ Πωγονατώφ ἢ ὄχι.

Εἰς τὴν Μύκονον πρόξενος τῆς Γαλλίας τῷ 1700 ἦτον ὁ Γιαννάκης Γκίζης ἀνήκων εἰς τὴν γνωστὴν Μυκονιακὴν καθολικὴν κατ' ἀρχάς, ὀρθόδοξον δὲ κατόπιν οἰκογένειαν Γκίζη, τὴν ὁποίαν ἀνέκαθεν ἐπροστάτευεν ἡ Γαλλία, καὶ ἡ ὁποία διετείνεται ὅτι κατήγετο ἀπὸ τὸν Ἄνδρέαν Γκίζην, ὅστις ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων κατέκτησε καὶ οὗτος τὴν Μύκονον τὸ 1207. Ὁ ἐπισκεφθεὶς τὴν Μύκονον τὸ 1700 Γάλλος περιηγητὴς Τουρνεφόρ λέγει ὅτι ἡ ἐν Μυκόνῳ οἰκογένεια Γκίζη ὑπῆρξε πάντοτε ἐπίσημος, ἀφ' οὔτου οἱ Λατῖνοι

¹ Tournefort, τ. Α', σ. 326, 350 καὶ 351.

² Blancard, Les Maurogeni, τ. Α' ἐκδ. Β', σ. 117.

³ Otto Friedrichs von Richter, Wallfahrten in Morgenlande, Berlin 1822, σ. 482.

κατέκτησαν τὸ κράτος τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὅτι ὁ Γιαννάκης Γκίζης, ὅστις ἦτο πρόξενος τῆς Γαλλίας ἐν Μυκόνῳ καθ' ὃν χρόνον ἐπεσκέφθη τὴν νῆσον ὁ Τουρνεφόρ, εὐσεβῆς ὢν, ἀνήγειρεν ἐν Μυκόνῳ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου παρεκκλήσιον, συνετήρει δὲ πλησίον του καὶ ἱερέα τοῦ δυτικοῦ δόγματος διὰ τὰ ἀναγινώσκη τὴν λειτουργίαν¹. Ἀναφέρονται πρὸς τούτους ὁ Νικόλαος Γκίζης, πρόξενος καὶ οὗτος τῆς Γαλλίας ἐν ἔτει 1747, καθὼς καὶ ὁ Γεώργιος Γκίζης, διατελέσας καὶ οὗτος ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας μέχρι τοῦ ἐν ἔτει 1839 ἐπισυμβάντος θανάτου του.

Ἡ Μύκονος ὠρίσθη ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας Αἰκατερίνης ὡς ἔδρα τοῦ ἐν Αἰγαίῳ προξένου της μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Κουτσουκ Καϊναρτζῆ (1774), ὅτε καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐγκατέστησαν καὶ αὐτοὶ ἐν τῇ νήσῳ ἀγᾶν. Τὸ 1821 πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Μυκόνῳ ἦτον ὁ Δημητράκης Π. Καμπάνης, ὁ ἄλλοτε κοτζάμπασης Ἄνδρου καὶ ἄλλα καταλαβῶν ἀξιώματα, μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν δὲ τῶν πραγμάτων γενόμενος Σύμβουλος τῆς Ἐπικρατείας. Τούτου ἡ μήτηρ Ἀγγελετῶ ἦτο ἐκ τῆς ἐν Μυκόνῳ οἰκογενείας Μαυρογένη. Σημειωτέον ὅτι πρῶτος πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Μυκόνῳ ὑπῆρξεν ὁ Δαλματὸς κόμης Βοϊνοβιτς, ὅστις ἤκμασε περὶ τὰ τέλη καὶ οὐχὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, ὡς ἐσφαλμένως γράφει ὁ Ν. Δραγούμης¹. Τούτου ὁ οἶκος εἶνε τὸ σημερινὸν τῆς νήσου κοινοτικὸν κατάστημα, περὶ οὗ ἀνακριβῶς ὁ Ἐμμ. Κανέλης γράφει ὅτι χρονολογεῖται πρὸ 200 ἐτῶν. Τὸν Βοϊνοβιτς ἀναφέρει καὶ ὁ Zinkeisen (Σ', 439) ὡς γενικὸν πρόξενον τῆς Ῥωσσίας ἐν Μυκόνῳ. Ὡς ὑποπρόξενος δὲ τῆς Αὐστρίας ἐν Μυκόνῳ ἀναφέρεται ὅτι ἐξημέτισεν ὁ Πέτρος Μαυρογένης, οὗτινος ἡ οἰκία, φέρουσα χρονολογίαν 1735, σφίζεται ἀκόμη εἰς τὴν Μύκονον. Καὶ ὁ υἱὸς δὲ τούτου Δημήτριος Μαυρογένης ἐξημέτισεν ἐπίσης ὑποπρόξενος τῆς Αὐστρίας, καθὼς καὶ τῆς Ἀγγλίας.

¹ Tournefort, τ. Α', σ. 282.

² «Πανδώρας» τ. Δ', σ. 485.

ὑποπρόξενος δὲ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1821, καθὼς καὶ τῆς Αὐστρίας ἐν Μυκόνῳ καὶ Πάρῳ καὶ ἐν ἄλλαις ἀκόμη νήσοις, ἦτον ὁ Πέτρος Κορδίας, ὅστις φαίνεται ὅτι ἀντεπροσώπευε τότε καὶ ἄλλας ἀκόμη δυνάμεις. Τοῦλάχιστον ὁ ἐν Μυκόνῳ σφζόμενος οἶκός του φέρει τοὺς θυρεοὺς πολλῶν προξενείων ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ του.

Ἄλλὰ καὶ πρόξενον τῆς Ὀλλανδίας εἶχεν ἡ Μύκονος κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΗ' αἰῶνος, μολονότι κανὲν πλοῖον ὀλλανδικὸν δὲν προσήγγιζε τότε εἰς τὴν νῆσον. Ἦτο δὲ καὶ οὗτος Ἕλλην ἐκ τῶν ἐπιχωρίων. Ἐν γένει τελευτῶντος τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ὑπῆρχον ἐν Μυκόνῳ ὑποπροξενεῖα ὄλων τῶν Δυνάμεων, ἄλλα μὲν ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ προξένου Τήνου, ἄλλα δὲ ἐκ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτῶν.

Ἐν Νάξῳ τὸ προξενεῖον τῆς Γαλλίας ἦτο ἀνατεθειμένον κατὰ τὸν ΙΖ' αἰῶνα εἰς τὴν οἰκογένειαν Κορορέλλου, καθολικὴν μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ φραγκικὴν, ὀρθόδοξον δὲ καὶ ἔξελληνισθεῖσαν μετὰ ταῦτα.

Τὴν 11^{ην} Ἰανουαρίου 1793 ὁ Ἀναστάσιος Κορνήλιος διωρίσθη ὑποπρόξενος τῆς Βενετίας ἐν Νάξῳ, Πάρῳ, Ἀντιπάρῳ καὶ Θήρῳ¹.

Ἀπὸ τοῦ 1816 μέχρι τοῦ 1820 πρόξενος τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας ἐν Νάξῳ ἦτο ὁ Νικόλαος Φραγκόπουλος, ἔχων τὸν υἱὸν του Ἰάκωβον Ν. Φραγκόπουλον ὡς γραμματέα του.

Πρόξενος δὲ τῆς Ὀλλανδίας ἐν Νάξῳ τὸ 1818 ἦτον ὁ Φραντζέσκος Σουμαρίας². Ἐν ἔτεσι δὲ 1817 καὶ 1818 ὑποπρόξενος τῆς Ῥωσσίας εἰς τὴν ἰδίαν νῆσον ἦτον ὁ Χριστόδουλος Ῥαφτόπουλος.

Ἐν Πάρῳ πρόξενος τῆς Γαλλίας τῷ 1700 ἦτον ὁ Μιχαλάκης Κονδύλης, ἀδελφὸς τοῦ Κωνσταντίνου Κονδύλη, βοεβόδα τῆς νήσου. Τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ἦτο καὶ ὁ Πάριος εὐπατρίδης Γεώργιος Κονδύλης, ὁ κατὰ διαταγὴν τοῦ καπου-

¹ Βλ. τὸ ἔγγραφον τοῦ διορισμοῦ του ἀποκείμενον εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας ὑπ' ἀριθ. 2,300.

² Βλ. τὸ ὑπ' ἀριθ. 9236 ἔγγραφον τοῦ ἀρχείου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης.

δὴν πασᾶ Τζάνουμ-Χόντζα σφαγεῖς τὸ 1716. Πρόξενος δὲ τῆς Βενετίας ἦτον ἐν Πάρῳ τὸ 1727 ὁ Νικόλαος Μαυρογένης¹. Τὸ δὲ 1794 ὑποπρόξενος τῆς Βενετίας ἐν Πάρῳ ἦτον ὁ Ἰωάννης Βαπτιστῆς Κρίσπης, βικάριος εἰς τὴν ἰδίαν νῆσον².

Ἐπῆρχε δὲ καὶ ἐν Ἀντιπάρῳ πρόξενος τῆς Γαλλίας τῷ 1729, τοῦ ὁποῦ ἀγνοοῦμεν μὲν τὸ ὄνομα, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι ἦτο Ἕλλην ἐκ τῶν ἐπιχωρίων³.

Ἐν Ῥεθύμνῃ τῆς Κρήτης ὑποπρόξενος τῆς Γαλλίας τὸ 1700 ἦτο ὁ Κρήης Πατελλάρος, ὁ ὁποῖος καὶ ἐφιλοξένησεν εἰς τὸν οἶκόν του τὸν περιηγητὴν Τουρνεφόρ, ἐπισκεφθέντα τὸ ἔτος ἐκεῖνο τὴν Κρήτην. Ἦτο δ' ὁ Πατελλάρος γέρον πλέον, ὅτε τὸν ἐγνώρισεν ὁ Τουρνεφόρ καὶ ἔζη ἐν Κρήτῃ προστατευόμενος ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, εὐφυῆς, γοητευτικὸς εἰς τὴν ὁμιλίαν του καὶ εὐγλωττος⁴.

Ἐν Σερίφῳ «ἀτζέντες» τοῦ ὑποπροξενείου τῆς Ἰσπανίας καὶ ἄλλων διαφόρων ἐθνῶν ἦτο τὸ 1821 ὁ Παναγιώτης Γρηγορίου Καροῦσος. Ἐξηρτᾶτο δὲ τὸ πρακτορεῖον τῆς Σερίφου ἐκ τοῦ ἰσπανικοῦ ὑποπροξενείου τῆς Κύθνου.

Ἐν Σίφνῳ τὸ 1700 πρόξενος τῆς Γαλλίας ἦτο ὁ Γκιών, ἐπαινούμενος ὡς λόγιος καὶ γλωσσομαθῆς⁵.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17^{ου} αἰῶνος πρόξενος τῆς Ἀγγλίας ἐν Σκοπέλῳ, ἐκτείνων τὴν δικαιοδοσίαν του ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Σκιαθοῦ, τῶν Χιλιοδρομίων καὶ τῶν ἑξαρτημάτων των, ἦτο ὁ Στέφανος Δαπόντες. Εἶπε δὲ οὗτος ὁ πατὴρ τοῦ πολυγράφου χρονογράφου καὶ ἀφελοῦς στιχουργοῦ Κωνσταντίνου Δαπόντε, τοῦ μετονομα-

¹ Th. Blancard, Les Mauroyéni, Paris 1909, τ. Α', σ. 39 ἐκδ. β'.

² Δ. Π. Πασχάλη, Χριστιανικὴ Ἄνδρος, τευχ. Α', ἐν Ἀθήναις 1924, σ. 48-9.

³ Rey, σ. 245.

⁴ Tournefort, τ. Α', σ. 37 κ. ἐ.

⁵ Tournefort, τ. Α', σ. 179.—Καρόλου Ἰ. Γκιών, Ἱστορία τῆς Σίφνου, ἐν Σύρῳ 1876, σ. 135.—Ἀ. Βάλληνα, Κυθηνακά, ἐν Ἐρμούπολει 1882, σ. 75.

σθέντος ὅταν ἐκάρη μοναχὸς Κάισαριου. Καὶ ὁ Κωνσταντῖνος δὲ Δαπόντες, πρὶν γίνη μοναχός, περιεβλήθη τὸ ἀξίωμα τοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του (περὶ τὸ 1739), ἐπιτυχὼν αὐτὸ διὰ τῆς προστασίας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μολδαβίας Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου. Ἐδημοσιεύθη δὲ καὶ ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν Δαπόντην πατέντα ὑπὸ τοῦ Ὁβεράρδου Φαβκένερ (Fawkeneg), πρέσβεως τῆς Μεγάλης Βρετανίας παρὰ τῆ Ὑψηλῆ Πύλῃ¹.

Ὁ Δαπόντες ἐνήργησε νὰ γίνη καὶ πρόξενος τῆς Βενετίας. Εἶχε δηλαδὴ μεταβῆ τὸ 1742 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τὴν Μολδαβίαν, ἔνθα διατέλει δευτέρος γραμματεὺς τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, ἐπιδιώκων προβιβασμόν. Ἄλλ' ἀποτυχὼν εἰς τὰς προσπάθειάς του ἀπεφάσισε νὰ παραιτηθῆ καὶ νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Σκόπελον, εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς εἶδομεν, εἶχε κατορθώσει νὰ λάβῃ διορισμόν προξένου τῆς Ἀγγλίας. Κατέβαλε δὲ τότε πολλὰς ἐνεργείας διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀνατεθῆ εἰς αὐτὸν καὶ τὸ προξενεῖον τῆς Βενετίας ἐν ἔτει 1743, ὑποστηρικθεὶς εἰς τὰς ἐνεργείας του ταύτας ἀπὸ τὸν ἡγεμόνα Ἰωάννην Μαυροκορδάτον, ἀδελφὸν τοῦ προμνημονευθέντος Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου, τὸν ὁποῖον ὁ Ἰωάννης διὰ πολλῶν δολοπλοκιῶν κατώρθωσε νὰ ὑποσκελίσῃ καὶ νὰ ἀντικαταστήσῃ εἰς τὸν ἡγεμονικὸν θρόνον, συνεργήσαντος εἰς τοῦτο οὐκ ὀλίγον καὶ τοῦ Δαπόντε.

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐνεργείας του ταύτας ἀπέτυχεν ὁ Δαπόντες. Ἰδοῦ δὲ μὲ πόσῃ ἀφέλειαν κάμνει ὁ ἴδιος λόγον περὶ τοῦ πράγματος:

Ἐχοντας δὲ τὸ Γγλέζικο ἐγὼ τὸ κονσουλᾶτο
μὲ τὸν ριτζᾶ τοῦ ἀφεντός², ὅπου ἐξήτησά το

¹ Καθ' ἃ γράφουσιν ὅ,τε Σάθας (Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, τ. Γ', σ. λα') καὶ ὁ Legrand (Κ. Δαπόντες, Δακικαὶ Ἐφημερίδες ἐκδιδ. ὑπὸ Ε. Legrand, τ. Α', σ. Χ), ἡ πατέντα ἐδημοσιεύθη ἀχρονολόγητος ἐν Κέραιι Ἀμαλθείας, 117.

² Τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου.

ὡς πατρικὸν ὀφρῖκιον, ὅπου εἰς τὴν ζωὴν του
ὁ μακαρίτης κράτησεν ἕως εἰς τὴν θανάην του,
να λάβω ἐπροσπάθησα καὶ τὸ τῆς Βενετίας,
τάφηκα δὲ τρία πουγγιά ζητῶντας μετὰ βίας¹.

Αἱ ἐνέργειαι αὐται τοῦ Δαπόντε ἔγιναν πρὶν ἢ οὗτος
καρῆ μοναχός. Ἐξ ἀνεπιστασίας δ' ὁ Σάθας ἔγραψεν ὅτι ὁ
Δαπόντες διωρίσθη πρόξενος τῆς Ἀγγλίας εἰς τὸ Ἰάσιον².

Ἐν Σύρῳ πρόξενος τῆς Βενετίας τὸ 1794 ἦτο ὁ Γεώρ-
γιος Ῥεσβάνης, πρόξενος δὲ τῆς Ἀγγλίας τὸ 1821 ὁ Βιά-
λης, ἐκ τῆς γνωστῆς καθολικῆς οἰκογενείας τῆς νήσου ταύ-
της, περὶ τοῦ ὁποίου ἐλέχθησάν τινα ἐν τοῖς πρόσθεν,

Ἐν Τενέδῳ τὸ 1809 Ἕλλην, μὲ ἐξωτερικὴν παράστα-
σιν ἀθλίαν, εἶχεν ἐργαστήριον καὶ παρουσιάζετο ὡς πρό-
ξενος τῆς Ἀγγλίας³.

Ἐν ἔτει 1807 ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρέσβυς τῆς
Γαλλίας στρατηγὸς Σεβαστιάνης διώρισε γενικὸν πρόξενον
τῆς δυνάμεως ταύτης ἐν Τήνῳ τὸν Φραγκῖσκον Γεωργαν-
τόπουλον, ἔχοντα πιθανῶς ὑπὸ τὸν δικαιοδοσίαν του καὶ
τὰς ἄλλας Κυκλάδας καὶ νήσους τοῦ Αἰγαίου. Ὑποπρόξε-
νος δὲ τῆς Ῥωσσίας ἀπὸ τοῦ 1798 καὶ ἱκανὰ ἔτη κατόπι,
ἐν Τήνῳ ἐδρεύων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς Μυκόνου ἀσκῶν προ-
ξενικὰ καθήκοντα ἦτον ὁ Βικέντιος Γιάννη. Περὶ δὲ τοῦ
ἀπὸ τοῦ 1807 μέχρι τοῦ 1813 παρισταμένου ὡς Γενικοῦ
Προξένου τῆς Ῥωσσίας ἐν Τήνῳ Γεωργίου Βρεττοῦ
εἴπομεν ἱκανὰ ἐν τοῖς πρόσθεν, καθὼς καὶ περὶ τοῦ δια-
δεχθέντος αὐτὸν Γρηγορίου Καρδαμίτση. Πρόξενος δὲ τῆς
Δανίας ἐν Τήνῳ κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἐπαναστάσεως
τοῦ 1821 ἐ χρημάτισεν ὁ Ἰάκωβος Παξιμάδης.

Εἰς τὴν Φολέγανδρον, τέλος, πρόξενος τῆς Γαλλίας τὸ
1700 ἦτο ὁ Γεωργάκης Στάης, ἐκ Κρήτης ἔλκων τὴν

¹ *Κωνσταντίνου Δαπόντε*, τοῦ μετονομοσθέντος *Καيسαρίου*,
Κῆπος Χαρίτων. Ἐκδίδεται τὸ πρῶτον ὑπὸ *Γαβριήλ Σοφοκλέους*,
Ἀθήνησι 1880, σ. 16 κ. ἑ.

² *Κ. Ν. Σάθα*, *Νεοελληνικὴ Φιλολογία*, σ. 501.

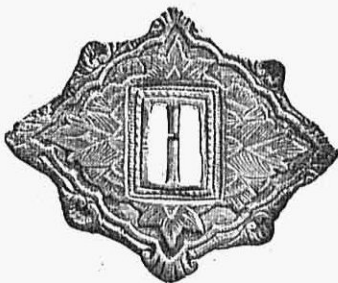
³ *Hobhouse*, τ. σ. 672.

καταγωγὴν, ἀνὴρ εὐφυής, ὁ ὁποῖος ἐφιλοξένησε τὸν Τουρνεφόρ εἰς τὸν οἶκον του, ὅταν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπεσκέφθη ὁ περιώνυμος Γάλλος περιηγητὴς τὴν νῆσον ταύτην. Κατὰ τὸν Τουρνεφόρ, ὁ Στάης οὗτος διετελεῖ καὶ βοεβόδας τῆς Φολεγάνδρου¹.

Ἰστέον ὅτι διαρκούσης τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 οἱ πλεῖστοι τῶν εἰς τὰς νήσους προξένων, Ἕλληνες μὲν τὴν ἐθνικότητα καὶ δὴ ἐντόπιοι, ἀλλὰ τοῦ δυτικοῦ δόγματος, ἐγένοντο μίσθαρνα ὄργανα τῆς Τουρκίας, εἰς πολλὰς προβαίοντες ἀντεθνικὰς ἐνεργείας ὅπως ἐπαναφέρωσι τὰς νήσους ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Σουλτάνου, λησμονοῦντες τὴν ἑλληνικὴν καταγωγὴν των καὶ τυφλοὶ ἐκ τῆς μισαλλοδοξίας.

Ἐν Ἄνδρω, Ἰουλίου ἀρχομένου 1930.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Π. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

¹ Tournefort, τ. Α'. σ. 259. — Ζ. Δ. Γαβαλά, Φολεγανδρος, ἐν Ἀθήναις 1885.